

ЛІТЕРАТУРА

1. Сидоренко В. Венеціанський Бієнале і проблеми сучасного мистецтва в Україні. // Сучасне мистецтво. - К. - 2004. - №2.
2. Подольська Є.А., Лихвар В.Д., Іванова К.А. Культурологія: Навчальний посібник. - К.: Центр навчальної літератури. - 2003. - 288 с.
3. Соловійов О. Турбулентні шлюзи: Зб. статей / Ін-т проблем сучасного мистецтва АМУ. - К. Інтертехнологія. - 2006. - 192 с.
4. Дали С. Дневник одного гения. - М.: Эксмо, 2008. - 464 с.

Надійшла 18.06.2010

УДК 7.012

ПРОБЛЕМИ КУЛЬТУРИ, ДУХОВНОСТІ, МИСТЕЦТВА І ДИЗАЙНУ СТУДЕНТІВ МИСТЕЦЬКОГО НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ

Н.В. ЗИМНІКОВА, А.М. ТКАЛЕНКО

Київський національний університет технологій та дизайну

Сьогоденне життя сповнене відкриттів і новітніх рішень: невпинно розвивається техніка, освоюється космічний простір і людина поступово стає однією з багатьох ланок сучасного віру ХХІ століття. Постійно поспішаючи, сучасне людство, на жаль, не встигає «жити», помічати прекрасний довколишній світ, насолоджуватись буттям і творити. Втрачаючи духовність, зв'язок з історичними цінностями і надбаннями культури сучасна людина деградує і мистецтво спотворюється. Вихід із цієї ситуації – розвиток духовності, відродження культури і мистецтва через виховання молоді і популяризацію християнських цінностей

Мистецтво і людство завжди були нерозривними поняттями. Потяг людини до красивого, гармонійного, духовного у всі часи формував її самобутність та уяву про оточуючий світ. Ті незабутні емоції, яскраві враження, які виникають при спогляданні витвору мистецтва, відривають сучасну людину від віру сьогоденних проблем, нагадуючи про вічні цінності буття.

Мистецтво – це ланка, яка поєднує нас із багатим культурним спадком вітчизни та світоглядом наших пращурів. Пізнаючи його, ми усвідомлюємо через систему художніх образів себе і світ, відчуваємо його глибину, духовну неосяжність і святість, яка відроджує і сповнює радістю наше життя.

Через глибокі емоції та відчуття мистецтво виховує та впливає на культуру суспільства. Давньогрецькі мислителі розуміли виховання, як вдосконалення душі людини, її очищення в процесі сприйняття твору мистецтва. Давньогрецький філософ Лукіана писав «Душу ми, передусім, вдосконалюємо... навчаючи юнаків музиці, рахунку й грамоті... потім вони вчать виречення мудреців і розповіді про древні подвиги, і корисні думки...».

Середньовічні філософи вважали митця посередником між «божественним логосом» і людиною, на мистецтво було покладено завдання духовно-естетичного виховання, яке мали виконати два найголовніші види мистецтва доби середньовіччя: архітектура та поезія.

В епоху Просвітництва Шиллер стверджував, що мистецтво має сформувати всебічно розвинену гармонійну особистість.

Виховна, перетворююча сила мистецтва знаходить своє відображення також у часи Стародавньої Русі після прийняття християнства. Якщо в поганському мистецтві «плоть» тріумфувала над «духом» і затверджувалося все земне, що уособлює природу, то християнське мистецтво оспівуючи перемогу «духу» над плоттю, підтверджувало високі подвиги людської душі заради моральних принципів християнина.

В російській мові і культурі Дух Святий є іменем Божим, диханням усього живого, благодатним натхненням і коренем слова «вдохновение», яке породжує мистецтво. Саме християнські церковні цінності лягли в основу розвитку і ставлення нашої культури і мистецтва. Працюючи над своїми витворами митці вкладали в них натхнення всієї руської душі, сповненої благовоління перед божественним, поваги до старших і роду, людської гідності і честі. І з під їх рук народжувалися витвори мистецтва, якими сьогодні захоплюється все людство – Софія Київська, Києво-Печерська Лавра, Михайлівський Собор, Петергоф, Дворцова площа із Зимовим Палацом та інші. Адже вони несуть у собі духовність багатьох поколінь.

Сьогодні нашій країні потрібні не просто фахівці високого класу, а особистості з багатим духовним світом, здатні до усвідомлення себе як частини Всесвіту, готові діяти на його благо та відповідати за свої дії. В умовах зростання бездуховності в усіх сферах суспільного життя саме такі професіонали спроможні долати численні труднощі, кризи та конфлікти.

Постановка завдання

Сучасний світ має безліч прикладів архітектурної і дизайнерської творчості, яка вражає своєю масштабністю, причудливістю форм, новітніми будівельними матеріалами і інженерією. В середині вони наповнені практичними та органічними меблями і предметами інтер'єру за останніми стилями дизайну – хай-тек, конструктивізм, лофт, арт-деко та інші. Функціональні, геометричні, монохромні, вони ставлять в центр життя предмет як уособлення матеріальності сьогодення, залишаючи все менше місця для душі в житті людини. Які відчуття вони подарують своїм господарям, якій настрій створять? Що за людина їх обирає, чим вона живе, про що думає і мовчить?

Безліч митців сьогодні говорять про проблеми у мистецтві, кризи ідеалів, втрату духовних орієнтирів. Втрата гуманізму під час першої і другої світових війн, нівелювання людини безликими соціальними структурами, запрограмованість на масову свідомість радянського періоду продовжується сьогодні у вигляді постійного пошуку нових універсальних технологій, предметів і форм мистецтва, здатних прискорити і спростити всім життя.

Результати та їх обговорення

В своїй книзі «Занепад Європи. Причинність і доля» О.Шпенглер писав «Стан, який захопило європейську культуру і мистецтво першої третини ХХ ст., свідчить про завершення якогось тривалого і глобального циклу. Знаки цього завершення - панування раціоналізму, практицизму, усередненої і «тверезомислячої» людини. Зображувані на сцені «стилі» і екзотичні запозичення (Схід, Азія) покликані замінити недолік долі і внутрішньої потреби. Епоха «розфокусувати», вона втратила відчуття цілей і балансує в пошуках свого призначення. У мистецтві панують напівсерйозна та сумнівна справжність, відбувається втомлива гра мертвими формами, і в такий спосіб намагаються зберегти ілюзію живого мистецтва» [1].

Саме з залученням культури і мистецтва в «логоцентрическую воронку» Н.А. Бердяев у своїй книзі «Зміст історії» пов'язує настання кризи. Поворот до «заподозріванию святинь», розриву з релігійними та духовними істинами і звернення до насолоди життям, коли воля до могутності і організованого оволодінню життям досягає найвищого напруження, означає кінець культури (мистецтва) і початок цивілізації. «Цивілізація знеособлює, в її умовах людина втрачає свою індивідуальність. Цивілізація намагається здійснити життя, але в цьому житті є все для комфорту і майже нічого - для духу. «Для чого ж тоді саме життя? Чи має вона мета і сенс? На цих шляхах вмирає душа культури, гасне сенс її». Коли духовна культура, сфера свідомості людини розглядаються лише як засоби для посилення техніки життя, тоді співвідношення між цілями та засобами перемішуються і перекручуються.

Одночасно зі Шпенглером Бердяев зафіксував несумісні ознаки цих двох полярних станів: цивілізація як практицизм і корисливість, культура та мистецтво - як вільний дух, споглядання, безкорисливість. Разом з тим російська теоретик приходять до висновку, що в самій культурі виявляється тенденція до розкладання своїх духовних основ, до повалення своєї символіки. Це відбувається тому, що і антична, і західноєвропейська культури проходять через процес «просвіти», який пориває з релігійними істинами культури і розкладає її символіку. Процес десакралізації неминучий, коли світом починає правити наукове знання, коли верх бере раціональність [2].

В таких сучасних умовах модернізації й глобалізації суспільства особливої актуальності набуває унікальність особи і стає важливим питання як колективна відповідальна людина зможе поєднати всі свої ролі і при цьому зберегти індивідуальність.

Проблема цінності людської особистості виявиться абстрактною і безпредметною, якщо вона органічно не буде пов'язана з її всебічним розвитком. Через це велике значення мають елементи духовності - культура, освіта, мова, просвітництво, естетика, дизайн.

Ю. М. Білодід пише, що духовність — це складна система ставлень людини до буття (оточуючої реальності матеріального та духовного походження), яка базується на відображенні світу, і за своєю сутністю є певним самообмеженням у ставленні «Я» стосовно «не-Я». Даючи певне визначення сутності духовності, автор виділяє мистецтво як форму її прояву, оскільки саме мистецтво виступає не лише формою прояву духовності, а й засобом її розвитку, методом акумуляції духовних надбань людства, формою розвитку духовних засад [3].

Київський національний університет технологій та дизайну може похвалитися дуже тісним зв'язком зі студентами, намагаючись дати їм сучасні знання, зробити їх духовно сформованими особистостями здатними нести відповідальність, здійснювати творчий підхід у своїй діяльності, проявлятися адекватно у швидкоплинних процесах сучасності і бути митцями. Результатами цього є регулярні виставки робіт студентів, оригінальність, краса та своєрідність, що відображає індивідуальний погляд студентів на пройдений матеріал.

Такий підхід підтримується та розвивається всіма викладачами, які працюють зі студентами.

Ще в XIX ст. в Європі, коли індустріалізація набувала всесвітнього масштабу, розпочався занепад ремесел, збільшувався розрив між функцією, змістом і формою промислових виробів. Це визвало появу різних рухів і організацій, які боролись проти антигуманності індустріалізації та за збереження мистецтва і ремесла. Один з таких лідерів руху «Мистецтва і ремесла», відомий англійський мистецтвознавець Джон Рескін закликав ремісників і архітекторів повернутися до природних форм, що в

дуже незабаром було застосовано тими, хто працював у стилі «ар нуво», а в Англії званому «стиль модерн». Таким чином з'явилась потреба збереження та відновлення унікальності, індивідуального стилю. Коли на початку ХХ ст. в процесі перевиробництва виникла конкуренція, дизайн набув поширення і зайняв важливе місце в суспільстві [4].

Герберт Рід вважав, що «дизайн – абстрактне мистецтво», Глоаг и Ешфорд – «дизайн – не мистецтво». У загальному значенні термін дизайн — це проектна художньо-творча діяльність, що направлена на розробку елементів предметно-просторового середовища людської життєдіяльності, які виготовлені індустріально, з високими споживчими властивостями й естетичними якостями. Позначка дизайну — у цьому вузькому смислі — формування гармонійного середовища житлової, виробничої і соціально-культурної сфер. Дизайн – це мистецтво комбінаторики, стилістики, прикрашання. Він допомагає людині відчувати насиченість власного існування різноманітністю можливостей, допомагає відчувати володіння власною багатого уявою [5].

Об'єктом роботи дизайнера є світ речей, які створюються людиною за допомогою засобів індустріальної техніки за законами краси та функціонування. При цьому метою є формуванні гармонійного предметного середовища, яке найбільш повно задовольняє матеріальні та духовні потреби людини. Предмети, які є результатом діяльності дизайнера, повинні бути не тільки функціональними, а бути естетично виразними, тобто мати позитивну інформаційно-виразальну форму і бути цілісними композиційно.

На кафедрі іноземних мов факультету ТЛП велика увага приділяється підготовці студентів мистецького напрямку. Використовується допоміжна література, словники, аудіо записи, методичні посібники по різних спеціальностям.

Культура іноземної мови намагається максимально наблизити студентів мистецького напрямку до сфери мистецтва. А саме, спираючись на необхідну тематику по спеціальностям, надаються знання іноземною мовою в галузі історії мистецтва, дизайну та виховується вміння бачити красу та самобутність української культури, архітектури, мистецтва.

Подорожі за кордон та спілкування з носіями мови дає можливість студентам нашого вузу закріпити знання іноземної мови, обмінятися інформацією про культуру та життя країни. Пізніше ці знання можуть бути відображені в творчих роботах студентів.

Завданням нашої кафедри є сприяння формуванню сучасного інформаційного простору, підвищення інтелектуального, творчого та духовного потенціалу студентів.

Висновки

У сучасному суспільстві значення дизайну має полягати в тому, щоб створювати предмети промислового виробництва з повагою до людських цінностей і потреб, виховувати її культурні і естетичні звички. Дизайн призначений здійснювати масову культурно-естетичну комунікацію, щоб передати через предмети побуту, засоби виробництва, речі повсякденного використання певний тип естетичного смаку. Дизайн пов'язує в одне ціле матеріальну та духовну культуру суспільства, забезпечуючи цілісність цивілізації. Відносячись до мистецтва, дизайн через свої прояви відповідає за формування духовного сенсу людини. Хочеться сподіватися, що розвиток дизайну приведе до створення речей однієї форми і змісту, підтримуючи духовність і індивідуальність людини.

Важливою складовою процесу підготовки наших студентів до майбутньої професійної діяльності є виховання. Майбутнє спеціалістів, що випускаються нашим вузом, залежить від того рівня духовності, доброти, уваги, піклування, який вони отримують від викладачів. Тільки високодуховна та високomorальна особистість може з повною віддачею працювати для процвітання України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шпенглер О. Занепад Європи. Причинність і доля. Пт., 1923. Т. 1. Ч. 1.
2. Бердяєв Н.А. Зміст історії. Берлін, 1923
3. Ю. М. Білолід та С. П. Щерба. Духовність українства. Житомир, 1998
4. Гогусєва В. П. Дизайн як соціокультурний феномен/Вісник СевКавГТУ, 2004, №2
5. Глазичев В.Л. Про дизайн. М.,1970

Надійшла 01.07.2010

УДК 685.34

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ НОВИХ СТАНДАРТІВ З НАПРЯМУ «ПОБУТОВЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ»

І.А. ІГНАТЬЄВА , О.Г. КУЗЬМИЧ

Київський національний університет технологій та дизайну

У статті розглядаються концептуальні засади формування стандартів з напрямку побутове обслуговування. Проаналізовано компетенції фахівця щодо вирішення типових задач професійної діяльності та перелік дисциплін, що забезпечують зміст умінь відповідно до задач діяльності фахівця

Стандарти вищої освіти є своєрідною реакцією освітньої галузі на функціональні зміни, що виникають у світі, на розвиток суспільства, що орієнтується на людину і забезпечує її конкурентоспроможність на ринку праці. Стандарти вищої освіти задають рівень того у якій мірі студент може забезпечити вимоги вибраної професії. Сьогодні зміни у стандартах вищої освіти відбуваються на основі застосування компетентісного підходу. Підготовка за компетенціями – підготовка кадрів, яка розвиває знання, навички та вміння, необхідні для досягнення рівня компетенції, встановленого дескриптором (описом) кваліфікації.

Сьогодні підготовка фахівців за напрямом «Побутове обслуговування» в начальному закладі здійснюється протягом 14 років. За цей час вона змінювалась та вдосконалювалась. Так у 1996 році вона мала назву «Менеджмент організації побутового обслуговування», з 2000 року - «Організація обслуговування населення». Після введення в дію нових стандартів вищої освіти з 2007 року постала проблема щодо підготовки фахівців за існуючою кваліфікацією, яка не відображала специфіку роботи фахівця у сфері обслуговування. Адміністрацією КНУТД були внесені пропозиції щодо введення нової професійної назви роботи, яка визначає професійну кваліфікацію. Ці пропозиції були підтримані вищими органами влади і на сьогоднішній день додані до класифікатора професій. Спеціаліст має кваліфікацію – 2446.2 «Фахівець-організатор соціально-побутового обслуговування».